

EDUMACY

NOVEMBER 2025

NEWS LETTER

Vitajte v EDUmacy newsletteri.
**Aktuality z oblasti bezpečnosti,
kyberpriestoru, Európskej únie
a slovenskej zahraničnej politiky**

ČO SA DEJE V SUDÁNE?

KRISTÍNA ŠEBOVÁ

DEMOCRACY SHIELD: AMBÍCIE A LIMITY

VIKTÓRIA MAJIRSKÁ

EÚ & ČÍNSKE EV

SAMUEL KUŤKA

ZNIČIA EMISNÉ POVOLENKY EURÓPU?

MARTIN MINAROVICH

edumacy.eu

ČO SA DEJE V SUDÁNE?

KRISTÍNA ŠEBOVÁ

Svetom otriasajú mnohé konflikty. Od Februára 2022 tu máme inváziu Ruskej federácie na Ukrajinu. Od rolu 2023 značne vyescaloval konflikt na Blízkom Východe. Najmä o týchto dvoch konfliktoch počujeme v médiách každý deň. O čom však mediálny diskurz neinformuje je rozsiahly konflikt v Sudáne od roku 2023.

V roku 2023 v Chartúme v Sudáne vypukla občianska vojna medzi Sudánskymi ozbrojenými silami (SAF) a paramilitárnymi Jednotkami rýchlej podpory (ďalej len RSF). Od vypuknutia konfliktu po súčasnosť je hlásených viac ako 150 000 obetí, 12 miliónov ľudí emigrovalo z krajiny a vypukol hladomor. OSN tejto migračnej vlny dalo prívlastok (momentálne) "najväčšia humanitárna kríza na svete". ([HN, 2025](#))

Tento konflikt je dôsledkom dlhodobej politickej nestability a súperenia medzi dvomi mocenskými skupinami (vyššie spomenuté), ako aj etnickými spormi medzi arabským a africkým obyvateľstvom. Už v roku 2000 tu za podpory vládnej garnitúry začala genocída voči nearabskému obyvateľstvu páchaná arabskými milíciami s názvom Janjaweed. Na základe tohto vývoja sa okrem iných militantných skupín sformovala aj RSF, ktorá je dnes aktérom v konflikte. ([GUARDIAN, 2025](#)) ([BBC, 2025](#))

V posledných týždňoch sa objavujú informácie o zapojení Spojených arabských emirátov do tohto konfliktu. Stále viac a viac neziskových organizácií so zameraním na ľudské práva ako aj nezávislých médií a sudánskych politikov prichádza s tým, že Spojené arabské emiráty podporujú RSF dodávaním zbraní. ([POLITICO, 2025](#))

ČO SA DEJE V SUDÁNE?

KRISTÍNA ŠEBOVÁ

Touto problematikou sa zaoberal aj Európsky parlament, ktorému svoje zapojenie v konflikte Spojené arabské emiráty popierajú. Podľa argumentácie orgánov EÚ aj nezávislých pozorovateľov má byť motiváciou SAE na zapájanie sa do tohto konfliktu najmä to, že Sudán disponuje bohatými ložiskami zlatej rudy, s ktorom Emiráty obchodujú. Tieto obvinenia boli takisto predmetom vyšetrovania OSN a stále viac sa rokuje o zastavení exportu zbraní z Európy do Spojených arabských emirátov pre obavy, že by mohli skončiť v rukách RSF. ([EUROPA, 2025](#))

OKTÓBER V OBRANE

KRISTÍNA ŠEBOVÁ

KOMENTÁR AUTORA

“

Priznám sa, že aj mňa prekvapili satelitné snímky na sociálnych sieťach, ktoré ukazovali krvavé škvrny na piesku nachádzajúce sa v Sudáne. Mnohé africké krajiny sú dlhodobo ekonomicky aj politicky nestabilné a človek vníma všadeprítomný konflikt ako súčasť náтуры tohto regiónu, avšak ide o hrubý omyl. Celosvetovo je však tento konflikt málo mediálne pokrytý a venuje sa mu menej politickej pozornosti ako by si zaslúžil. OSN mala rozpravy k tejto vojne, takisto Európsky parlament rokuje ohľadom tejto problematiky, avšak chýbajú zásadné kroky voči Spojeným arabským emirátom, ktoré paradoxne požiadali Donalda Trumpa, aby “zastavil” túto vojnu. Budúci potencionálny vývoj tohto konfliktu je zatiaľ teda veľmi hmlistý a nejasný.

”

KRISTÍNA ŠEBOVÁ

Študentka magisterského stupňa odboru medzinárodné vzťahy, venuje sa bezpečnosti, zaujíma sa o región Balkánu, rada sa neustále zlepšuje v nemeckom jazyku.

DEMOCRACY SHIELD: AMBÍCIE A LIMITY

VIKTÓRIA MAJIRSKÁ

Európska únia predstavila novú stratégiu s názvom Democracy Shield, ktorej cieľom je chrániť voľby a slobodu tlače pred hybridnými útokmi zo zahraničia, najmä zo strany Ruska. Komisar Michael McGrath upozornil, že „na našom kontinente, aj mimo neho, autoritárske režimy využívajú širokú škálu hybridných taktík – od útokov na infraštruktúru, zneužívania migrácie a manipulácie informácií až po spoluprácu so zločineckými sieťami na zasahovanie do volebných procesov. Investujú značné prostriedky do manipulácie zahraničných informácií (FIMI) a šírenia dezinformácií.“ ([EUROPA, 2025](#))

Európsky Democracy Shield predstavuje proces, ktorého kľúčovým prvkom je včasná detekcia manipulatívnych aktivít. Na tento účel bude zriadené Európske centrum demokratickej odolnosti, ktoré bude zhromažďovať a analyzovať informácie od členských štátov, médií a overovateľov faktov s cieľom identifikovať potenciálne informačné útoky.

Cieľom je rýchlo rozpoznať naratívy, ktoré môžu ovplyvniť voľby či verejný diskurz, a pripraviť spoločnú reakciu ešte predtým, než sa naplno rozšíria. Na tento monitorovací proces nadväzuje krízový mechanizmus, v rámci ktorého EÚ plánuje spolupracovať s technologickými platformami pomocou protokolu incident-a-crisis. Tento protokol zabezpečí rýchlu reakciu pri rozsiahlych dezinformačných kampaniach, umožní efektívnu výmenu dát, identifikáciu koordinovaného správania, aktiváciu nástrojov podľa Digital Services Act a promptné informovanie verejnosti.

DEMOCRACY SHIELD: AMBÍCIE A LIMITY

VIKTÓRIA MAJIRSKÁ

Druhá úroveň procesu sa zameriava na posilnenie demokratických inštitúcií a médií. EÚ chce modernizovať mechanizmy spolupráce pri voľbách, aktualizovať odporúčania týkajúce sa využívania umelej inteligencie v politických kampaniach a zlepšiť bezpečnostné opatrenia pre kandidátov. Súčasne sa zameriava na podporu nezávislých médií, vrátane zabezpečenia ich finančnej stability a zvýšenia ochrany novinárov.

Tretou úrovňou je dlhodobé budovanie demokratickej kultúry. Zahŕňa to podporu mediálnej gramotnosti, občianske vzdelávanie, nové nástroje participácie aj posilnenie občianskej spoločnosti. Vzniknúť majú knowledge huby a programy, ktoré ponúknu praktické nástroje na boj proti manipulácii. ([EUROPA, 2025](#))

Napriek ambicióznym cieľom však odborníci vyjadrujú obavy, pretože väčšina opatrení je založená na dobrovoľnosti, čo znamená, že zapojenie členských štátov nie je garantované. Podľa analytikov, vrátane Luise Quaritsch z Centra Jacquesa Delorsa, sú niektoré návrhy sľubné, no ich reálny dopad môže byť obmedzený. Overovatelia faktov totiž často zasahujú až po tom, čo sa dezinformácie rozšíria medzi širokú verejnosť, čo môže znižovať ich účinnosť. ([DW, 2025](#))

Jednou z ďalších kritík Democracy Shieldu je, že EÚ pri ochrane demokracie príliš vsádza na dobrú vôľu súkromných technologických platforiem. Ide totiž o komerčné spoločnosti so svojimi vlastnými záujmami, algoritmami a obchodnými modelmi, ktoré prioritne optimalizujú zisk, nie kvalitu verejnej diskusie alebo odolnosť demokracie.

DEMOCRACY SHIELD: AMBÍCIE A LIMITY

VIKTÓRIA MAJIRSKÁ

Aktuálne opatrenia neukladajú veľkým technologickým spoločnostiam žiadne nové právne povinnosti, no apelujú na platformy ako Meta, TikTok a Google, ktoré sa dobrovoľne zaviazali dodržiavať európsky kódex proti dezinformáciám, aby zvýšili svoju spoluprácu a efektívnejšie koordinovali svoje aktivity s vládnyimi inštitúciami. ([BOELL, 2024](#))

DEMOCRACY SHIELD: AMBÍCIE A LIMITY

VIKTÓRIA MAJIRSKÁ

KOMENTÁR AUTORA

“

Vzhľadom na narastajúcu profesionalizáciu hybridných hrozieb považujem zámer stratégie Democracy Shield za správny a nevyhnutný. Kritika však zdôrazňuje, že bez právnej vynútiteľnosti a zásadnej zmeny obchodných modelov technologických platforiem zostáva tento štít zraniteľný a nedostatočný.

Pri zohľadnení kritických pripomienok odborníkov je potrebné reflektovať, že každý zásah do regulácie obsahu, aj keď ide o dezinformácie, môže byť vnímaný ako cenzúra alebo ideologické filtrovanie zo strany vládnych inštitúcií. Paradoxne, práve tí aktéri, ktorých chce Democracy Shield oslabiť, tento argument zneužívajú na prehlbovanie nedôvery v demokratické inštitúcie, čím posilňujú mediálnu negramotnosť a upevňujú alternatívne informačné bubliny.

Z tohto dôvodu môže Democracy Shield slúžiť skôr ako súbor odporúčaní a výziev na spoluprácu. Otázkou preto zostáva, či si samotné členské štáty dostatočne uvedomujú hĺbku týchto hrozieb a ich dopad na fungovanie demokracie, a či dokážu odporúčania EÚ premeniť na konkrétne iniciatívy a opatrenia na ochranu svojich obyvateľov a štátu.

”

VIKTÓRIA MAJIRSKÁ

Študentka magisterského stupňa štúdia bezpečnostných štúdií. Venuje sa dezinformáciám a hybridným hrozbám, pričom svoj záujem rozširuje aj na ďalšie otázky spojené s bezpečnosťou.

EÚ & ČÍNSKE EV

SAMUEL KUŤKA

Medzinárodná energetická agentúra (IEA) predpovedá jasnú a ružovú budúcnosť pre globálnu elektromobilitu. Predaj elektromobilov a hybridných automobilov, t. j. vozidiel poháňaných aj spaľovacím, aj elektrickým motorom, predstavoval v roku 2024 viac než 20% podiel z celkového predaja automobilov a oproti roku 2023 zaznamenal nárast o 25%. Tri z piatich najväčších svetových automobiliek – americká Tesla, čínske BYD a Xiaomi – sa sústredia výlučne na výrobu takýchto vozidiel. Infraštruktúra na nabíjanie a opravu elektromobilov sa taktiež rapídne rozrastá, a elektrické vozidlá (najmä tie čínske) sa postupne udomácňujú aj na trhoch v krajinách tzv. “globálneho Juhu”. ([VIRTA, 2025](#))

Európskemu trhu elektromobilov dominujú tradiční automobiloví giganti, no v hornej desiatke sa podľa dát zo septembra 2025 okrem Tesly prvý raz objavilo aj BYD. ([SEEKINGALPHA, 2025](#)) ([AUTOVISTA24, 2025](#)) Ročný nárast predajov novej čínskej značky o viac než 300% je naďalej sprevádzaný postupnou finalizáciou plánov o výstavbe troch tovární elektromobilov priamo na európskom svetadieli. ([REUTERS, 2025](#)) Záväznými sú výstavba závodov neďaleko tureckej Manisy a maďarského Segedínu, ktorý postavenie značky v krajine posilní – od roku 2017 sa totiž v Komárome vyrábajú elektrické autobusy, ktoré sú od roku 2021 používané napríklad aj na pravidelnej linke cez Dunaj spájajúcej Komárom so slovenským Komáromom. ([MOBILITYPORTAL, 2025](#)) Lokalita tretieho závodu nie je doposiaľ známa, no podľa vyhlásení politikov, zástupcov BYD a odborníkov sa súbežne zvažuje budúca expanzia do Nemecka, Talianska alebo Španielska. Aj ďalšie čínske automobilové spoločnosti sa však rozširujú v krajinách Európskej únie. Xiaomi nedávno otvorilo výskumné centrum v Mníchove, XPENG zahájilo produkciu niekoľkých modelov v rakúskom Graze, a Chery prevádzkuje výrobu elektrických vozidiel v priemyselnej zóne na okraji Barcelony prostredníctvom svojho dcérskeho podniku Ebro.

EÚ & ČÍNSKE EV

SAMUEL KUŤKA

Stratégia Európskej únie k dovozu čínskych elektromobilov je definovaná rozporuplným prienikom medzi dvoma citlivými politickými sférami: ambicióznym cieľom Európskej zelenej dohody zastaviť predaj spaľovacích motorov do roku 2035 a obchodnej vojny Európskej únie s Čínou ľudovou republikou racionalizovanej potrebou ochraňovať domáci trh pred dravými obchodnými praktikami vrátane manipulácie cien podfarbenej rozsiahlymi vládnymi dotáciami pre automobilový priemysel.

Podozrievavé stanovisko Európskej únie voči Číne je podfarbené aj trvajúcou blízkou spoluprácou Číny s Ruskou federáciou v pozadí takmer štvorročného trvania ruskej invázie na Ukrajinu. V júli roku 2024 uvalila Európska komisia sústavu ciel a taríf na dovoz čínskych elektromobilov v rozsahu od 17% do 35,3% (podľa spoločnosti; opatrenia sa však na hybridné automobily nevzťahujú). ([RESTOFWORLD, 2025](#)) Keďže podiel európskych elektromobilov na čínskom trhu je zanedbateľný, Peking vzápätí reagoval zavedením ciel na vybrané poľnohospodárske produkty vrátane luxusných alkoholických výrobkov a bravčového mäsa. Tarify nezastavili ani nespomalili astronomický rast popularity čínskych elektromobilov v Európe na úkor Tesly a domácich firiem, no analytici poukazujú na možný druhotný cieľ presunúť produkčnú kapacitu do Európy, ktorého plnenie je omnoho úspešnejšie. ([MERICS, 2025](#)) Predstavenie novej obchodnej stratégie Európskou komisiou očakávame 3. decembra.

EÚ & ČÍNSKE EV SAMUEL KUŤKA

KOMENTÁR AUTORA

Príbeh svetového prechodu zo spalovacích motorov na elektrické sa takmer určite nebude písať na stoloch európskych úradníkov a kanceláriách najvyšších predstaviteľov automobilových gigantov západnej Eurázie, ale vakomsi ťažko uchopiteľnom priestore medzi Austinom a Shenzhenom. Spotrebiteľ totiž bude za jeho autorov hlasovať svojou peňaženkou, a čínske vozidlá sú k nej poznateľne zhovievavejšie. Pre optimistickejší pohľad na budúcnosť čínsko-európskych vzťahov nielen o elektrických vozidlách vrelo odporúčam čitateľovi zavítať na čínske diskusné fóra alebo články štátnych tlačových agentúr pre čínske publikum hoci aj spoužitím prekladača. Európska únia je tam situovaná na akejsi križovatke medzi pokračovaním nezdravo asymetrického vzťahu so Spojenými štátmi americkými a robustnou spoluprácou s Čínou, ktorá ju pokladá za rovnocenného partnera. Zhrnutie umelej inteligencie Baidu (najväčšej internetovej vyhľadávacej služby) na otázku “为什么欧盟不选择和中国合作” („Prečo sa EÚ nerozhodne spolupracovať s Čínou?") je triezve až raniteľné – spomína totiž európske obavy o občianskej slobode a ľudskoprávnej situácii v Xinjiangu a Hong Kongu sprekvapivo neutrálnym tónom, no zároveň sa ostro vyhradzuje voči definovaní čínskeho vzťahu s Ruskom ako „podpory“.

SAMUEL KUŤKA

Je študentom medzinárodných vzťahov a regionálnych štúdií na Univerzite v Tartu (EST). Stálícami jeho záujmov je dobývanie vesmíru, skladanie hudby a učenie sa jazykov.

ZNIČIA EMISNÉ POVOLENKY EURÓPU?

MARTIN MINAROVICH

Systém emisných povoleniek alebo EU ETS funguje na v EU od roku 2005. Jeho hlavným cieľom je zničiť uhlíkovú stopu a znečistenie ovzdušia. Funguje na princípe že veľký podnik, ktorý produkuje veľa CO₂ do ovzdušia, si zaplatí povolenku na konkrétne množstvo. Jedna takáto povolená predstavuje 1 metrickú tonu CO₂ a množstvo týchto povoleniek sa časom limituje a tým sa znižujú emisie. ETS2 tento systém rozširuje o segment dopravy a bývania. Spustený by mal byť v roku 2027. A práve celý systém emisných povoleniek mal byť hlavným mechanizmom Európskej zelenej dohody pri transformácii Európskej dopravy a priemyslu na uhlíkovo neutrálny. No cesta k funkčnému ETS2 je turbulentnejšia, než sa čakalo. Členské štáty za posledné mesiace presadili zásadné zmeny, a nakoniec si vydupali aj odklad jeho spustenia na rok 2028 miesto 2027. ([EUROPA, 2025](#))

Prečo je tak kontroverzný ?

Lebo ETS2 má pokryť emisie z cestnej dopravy a budov. Dnes tieto sektory produkujú vyše tretinu všetkých emisií v EÚ, no doteraz neexistoval jednotný mechanizmus, ktorý by ich stimuloval k znižovaniu. ETS2 to má zmeniť. Dodávateľia palív a energie budú musieť nakupovať povolenky aj za emisie z benzínu, nafty či plynu. ([LOGISTICSMANAGER, 2025](#)) Uhlíková cena sa tak po prvý raz priamo premietne do reality domácností a vodičov. Hoci ide o logické doplnenie mozaiky, obavy členských štátov rástli najmä po energetickej kríze rokov 2022–2023. Politici sa báli šoku pre obyvateľov v čase, keď ceny energií ešte stále nepadli na úroveň pred krízy. Teda tí racionálnejší, ostatní to použili ako argumenty na šírenie anti-EÚ nálad spoločnosti. ([POLITICO, 2025](#))

ZNIČIA EMISNÉ POVOLENKY EURÓPU?

MARTIN MINAROVÍČ

Nie je pripravený systém, alebo skôr členovia ?

Počas roka 2025 sa v Bruseli vytvorila priam neobvyklá zhoda naprieč členskými štátmi. Odhadované ceny povoleniek v ETS2 boli viac než rozdielne od pokojného začiatku na 30 eur za tonu CO₂ až po scenáre, v ktorých by cena presiahla 200 eur v roku 2034. ([CARBONPULSE, 2025](#)) Pre politikov to znamenalo jedno veľké riziko neistoty. A neistota, je v sociálne citlivých sektoroch ako bývanie a doprava veľmi nebezpečná. Členské štáty upozorňovali, že ich vlády ani trh nevedia plánovať, ak prognózy cien nárazovo stúpajú o stovky percent. Bez stabilných cien sa ťažko nastavujú kompenzácie a sociálne opatrenia pre domácnosti. ([CARBONPULSE, 2025](#)) Hoci Sociálno-klimatický fond, ktorý vznikne súčasne s ETS2 má pomáhať zraniteľným skupinám, podľa viacerých štátov nebolo jasné, či peniaze budú dostupné včas a v dostatočnom množstve. Preto v októbri tohto roku v Bruseli predstavil nové usmernenie. Členské štáty musia najskôr splniť presné míľniky a až potom získajú prístup k financovaniu. Tým sa fond stal prísnejším, ale zároveň transparentnejším.

V skutočnosti chceli mať členské štáty tieto prostriedky vo svojich národných kasách a nie spoločnej európskej. Preto sme mali odklad na rok 2027 miesto pôvodného roku 2026 (prvý kompromis) a nakoniec ďalší posun až na rok 2028, ktorý si počas novembra osvojili aj Rada EÚ, aj Európsky parlament. V praxi to znamená rok navyše na prípravu, investície a urýchlenie energetických reforiem. Keďže až 20 krajín sa vyjadrilo počas roka proti celému systému ETS2, uvidíme, či sa niečo zmení o rok dlhšou prípravou tohto mechanizmu. ([EURLEX, 2025](#))

ZNIČIA EMISNÉ POVOLENKY EURÓPU?

MARTIN MINAROVÍČ

Čas nám ukáže kto mal pravdu

ETS2 pomôže vyrovnať podmienky medzi domácnosťami, ktoré už za emisie platia, a tými, ktoré doteraz neplatili vôbec. Prinesie nové investície, zrýchli modernizáciu energetiky a podporí prechod na úspornejšie technológie. Zároveň však zostáva citlivou témou. Ak sa systém odšartuje nepripravený, môže podkopať dôveru verejnosti v klimatickú politiku na roky dopredu. Ak sa však pripraví dobre, môže sa z ETS2 stať najefektívnejší a sociálne najvyváženejší klimatický nástroj, aký EÚ zatiaľ vytvorila. Medzi týmito dvoma scenármi má Európa teraz o rok viac času rozhodnúť. Tak uvidíme čo sa stane.

ZNIČIA EMISNÉ POVOLENKY EURÓPU?

MARTIN MINAROVICH

KOMENTÁR AUTORA

“

Systém emisných povoleniek je presne ten typ európskeho nástroja, ktorý by mohol dať klimateckej politike konečne dlhodobý, predvídateľný a aj pre biznis prospešný rámec. Navyše je to vec, ktorú všetci dobre poznáme už nejaký ten rok. Nie je to žiadna ideologická hra, ale celkom pragmatický systém, ktorý hovorí jednoduchú vec: ak znečisťuješ, zaplať; ak investuješ do čistejších riešení, ušetríš. Firmy na to reagujú dobre, stabilné pravidlá im umožňujú plánovať, inovovať a nebáť sa, že o rok sa všetko opäť otočí. V čase, keď európska ekonomika hľadá spôsob, ako konkurovať USA či Číne, je práve predvídateľnosť jednou z kľúčových výhod. ETS2 má jednu „chybičku krásy“ jeho prínosy sa ukážu až v dlhodobom horizonte. A to je presne to, čo mnohé členské štáty nechcú počuť. Politici žijú vo volebných cykloch, nie vo výpočtoch do roku 2040 a ďalej. Krátkodobé pohodlie, aj keď len mierne, vždy vyhrá nad dlhodobým ziskom. Preto sa rozbehol tlak na odklad, ktorý napokon posunul ETS2 až na rok 2028. Samotné posúvanie termínu nepomáha nikomu. Európu okráda o čas, firmám berie istotu a štátom mína peniaze, ktoré by z povoleniek získali a mohli investovať do úspor a modernizácie. Každý odklad len zvyšuje cenu, ktorú nakoniec zaplatia všetci. ETS2 nie je problém. Problém je, že ho stále odsúvame.

”

MARTIN MINAROVICH

Je študentom európskych štúdií na FSEV UK. Venuje sa fungovaniu EÚ a medzinárodných organizácií, európskym politikám a kolektívnej pamäti v štátoch strednej Európy.

